

ΠΑΡΙΑΝΑ

ΚΩΔΙΚΟΣ
ΕΛΤΑ
1545

ἱστορία
λαογραφία
τῆς Πάρου καὶ



ἄρχαιολογία
γράμματα τέχνη
ἀντιπάρου

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΝΙΚΟΣ ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΟΥΝΟΥΠΙΑΣ - ΚΑΡΑ-
ΠΑΤΑΚΗΣ: Κυκλαδονήσια (ποίημα).

Πρωτοπρ. ΙΓΝΑΤΙΟΣ ΠΑΠΑΔΕΛΛΗΣ:
30 χρόνια συνεχούς παρουσίας τοῦ περιοδι-
κοῦ «ΠΑΡΙΑΝΑ» (1979-2009).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Ὁ Μητροπο-
λίτης Ἰωακείμ ὁ Πάριος (200 χρόνια ἀπὸ τὸν
θάνατό του).

ΧΡ. ΓΕΩΡΓΟΥΣΗΣ: Οἱ συγγραφεῖς τῆς
Πάρου.

π. ΤΙΜΟΘΕΟΣ ΑΓΓΕΛΗΣ: Πάρος - Με-
σόγεια καὶ Λαυρεωτική. Σύνδεσμος μὲ τρεῖς
πνευματικούς κρῖκους.

ΑΓΓ. ΠΑΡΘΕΝΗΣ: Ἡ Παναγία ἢ Κατε-
τάνισσα (ποίημα).

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Ὁ ζωγράφος
Ἰωάννης Σιταρᾶς (50 χρόνια ἀπὸ τὸν θάνα-
τό του).

ΒΑΣ. ΕΥΣΤ. ΡΑΓΚΟΥΣΗΣ: 1945-1965:
Τά τραγούδια πού τραγουδήσαμε...

ΝΙΚ. ΧΡ. ΑΛΙΠΡΑΝΤΗΣ: Ἐγγραφα
Μονῆς Εὐαγγελιστρίας Παροιμαῖας (Γ', τελ.).

ΙΩΑΝΝΑ ΚΑΠΑΡΟΥ: Σ' ὄλους τοὺς νο-
σταλγούς ξενιτεμένους γλάρους (ποίημα).

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ: Ἀνάδει-
ξη στό ὄφραμιό του Χαρτοφύλακα τοῦ ἱερέ-
ως Ἐλευθερίου Λουρδαῖ (1668).

(Συνέχεια στὴν 4η σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου)

ΜΝΗΜΗ ΙΩΑΝΝΗ ΣΙΤΑΡΑ



Ὁ μέγας Παριανὸς ζωγράφος Ἰωάν-
νης Γ. Σιταρᾶς (1875 - 1959) στὶς ἀρχές
τοῦ 20οῦ αἰῶνα. Ἕνας γοητευτικὸς νέος,
δανδῆς, πού διακρίθηκε στὴν καλλιτεχνι-
κὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς Σμύρνης καὶ
τῆς Σάμου. Βλ. σχετικὲς μαρτυρίες στό
τεῦχος τοῦτο.



ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΣΤΟ ΟΦΦΙΚΙΟ ΤΟΥ ΧΑΡΤΟΦΥΛΑΚΑ ΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΛΟΥΡΔΑ [1668]

Κατά Μάϊον τοῦ ἔτους 1667 τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως προήλθε στήν καθαίρεση τοῦ μητροπολίτου Παροναξίας Μακαρίου ὡς «φανέντος ἀναξίου καί ἀπροσφόρου πρός ἀρχιερατείαν καί μή καταδεξαμένου, χρόνους ἤδη δέκα, παραγένεσθαι καί ἐπιλάβεσθαι τῆς ἐπαρχίας». Ἐπί δέκα ὁλόκληρα χρόνια ἀπό τῆς ἐκλογῆς του στόν θρόνο τῆς Παροναξίας (Αὐγουστος 1657) ὁ Μακάριος, μέ τήν ἀνοχή βέβαια τοῦ Πατριαρχείου καί τήν ὑποστήριξη φίλων του λαϊκῶν ἀξιωματούχων, δέν κατήλθε ποτέ στήν ἔδρα του, οὔτε ἀνέλαβε τή διοίκηση τῆς ἐπαρχίας, τήν ὁποία ἀσκοῦσε, πότε καθαιρούμενος, πότε συγχωρούμενος ἀπό τό Πατριαρχεῖο ὁ πρόην Παροναξίας Νικόδημος Γεράρδης, ὁ Νάξιος [πρό 1645 - 1667], τή μεγάλη καί σπουδαία ἱστορία τοῦ ὁποίου ἔχομε περιγράψει λεπτομερῶς¹.

Μετά λοιπόν τήν καθαίρεση τοῦ Μακαρίου, ἡ ἱερά Σύνοδος προήλθε στίς 5 Ἰουνίου 1667 στήν ἐκλογή νέου μητροπολίτη, τοῦ ἱερομονάχου Θεοφάνη Μαυρογορδάτου, πρωτοσυγκέλου Σμύρνης, στόν ὁποῖο, μετά τή χειροτονία του σέ ἀρχιερέα, ἐτόνισε ὅτι «ὀφείλει τοιγαροῦν ἤδη... ἀπελθεῖν εἰς τήνδε τήν θεόθεν αὐτοῦ λαχοῦσαν ἀγιοτάτην μητρόπολιν καί ἀρχιερατικῶς ἐπιλαβέσθαι αὐτῆς... ὡς γνήσιος μητροπολίτης Παροναξίας καί ὢν καί ὀνομαζόμενος...». Κατήλθε λοιπόν ὁ Θεοφάνης στή Νάξο καί ἀνέλαβε τή διοίκηση τῆς μητρόπολης καί τή διαποιόμανση τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Τόν Δεκέμβριο τοῦ ἐπομένου χρόνου, εὑρισκόμενος ὁ Θεοφάνης σέ ἐπίσκεψη στήν Πάρο, ἀπένευε στόν ἱερέα Παροικίας Ἐλευθέριου Λουρδά τό ὀφφίκιο τοῦ χαρτοφύλακα, ἐκκλησιαστικό δηλαδή ἀξίωμα κατά τήν τάξη τῆς Ἐκκλησίας. Τό σχετικό ἔγγραφο τοῦ Θεοφάνη ἔχει ὡς ἐξῆς, κατά μερικὴ διάρθρωση τῆς ὀρθογραφίας.

† Παῦλος ὁ μέγας ἀπόστολος τοῦ Κυ(ρίου) ὁ ἕως τρίτου οὐ(ρα)νοῦ

ἀναβάς καί ἤκουσεν ἄρρητα ῥήμα/²τα, αὐτός πρὸς τε τὸν γράφον<τα> ἔφη· κατάστησον πρεσβυτέρους καὶ ἡγουμένους· ἐπειδὴ καὶ /³ ἡ ταπεινότης ἡμῶν Θεοῦ προνοία, τό τῆς Παροναξίας ἐνεμπιστευθέν μοι ποιμνιον καὶ ὡς ἐπιστάτης /⁴ τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, χρεῖ οὖν καὶ κληρικούς ἔχων ἐν τῇ αὐτῇ ἐπαρχίᾳ πρώτης τε πεντάς καὶ δευτέρας /⁵ εὐρών γάρ ἐν τῷ Καστελίῳ Παροικίας ἄνδρα τίμιον καὶ ἄξιον ἱερεῖ τινὶ Ἐλευθερίῳ, τὴν /⁶ κλῆσιν Λουρδᾶ, ἐκέλευσα αὐτὸν χαρτοφύλαξ τῇ ἐπικλήσει τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πν(εύμα)τος /⁷ ἐν τῷ αὐτῷ καστελίῳ· ἐχέτω δέ αὐτό ἐφόρον ζωῆς του ἔχοντος τὴν στάσιν καὶ προσκύνησιν ἐν /⁸ ταῖς θείαις καὶ ἱεραῖς εἰκόσιν, ὅπισθεν τοῦ σκευοφύλακος κατὰ τὴν τάξιν καὶ ὡς τῆς πρώτης πεν /⁹τάδος, εἷς ὢν, πρωτοκάλεστος ἐστὶν ἐν τοῖς θείοις καὶ ἱεροῖς λειψάνοις τῶν εὐσεβῶς κεκοι<μη>μένων ἔ/¹⁰χοντας ἄδειαν τοῦ φορεῖν καὶ ἐπιγονάτιον ἐν ταῖς θείαις μυσταγωγίαις. Διὸ ἐντέλλομαι πᾶ/¹¹σιν ὑμῖν, ἱερωμένοις τε καὶ λαϊκοῖς, τοῖς ἐν τῷ καστελίῳ τούτῳ Παροικίας τιμᾶτε αὐτὸν καὶ /¹² εὐλαβεῖσθε καθὼς τό δίκαιον ἀπαιτεῖ ἐν βάρει ἀργείας ἀσιγνώστου καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου.

/13 Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν δεδώκαμεν αὐτῷ τό παρὸν συστατικόν, εἰς ἔν/¹⁴δειξιν καὶ ἐνισχύσει αὐτῷ καὶ ὁ Θεὸς ἐργάζεσθαι τό ἀγαθόν.

/15 Ἐν Παροικίᾳ ἐν μηνὶ δεκεμβριῳ, ἔτει Χρ(ιστ)οῦ γεννήσεως αχξή, ἰνδικτ. ζ΄.

/16 [Τ.Σ.] † ὁ Παροναξίας Θεοφάνης².

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Σίμου Μιλτ. Συμεωνίδη, Τὸ Ἀρχιεπάλαγος κατὰ τὸν πόλεμο Τουρκίας - Βενετίας (1645 - 1669) καὶ οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στὶς ὀρθόδοξες ἐπισκοπές, «Μηλιακά», Γ (1989), σσ. 72 - 75 καὶ, τοῦ ἰδίου, Οἱ ἀρχιερατικές ἐναλλαγές στή Μητρόπολη Παροναξίας (1632 - 1670), Ἱστορικά στοιχεῖα πού ἀγνοήθηκαν, περιοδ. «Ἀρχατός», ἔτος Ι', τεῦχος 4, Νάξος Αὐγ. - Ὀκτ. 1997, σσ. 31 - 32.

2. Γενικά Ἀρχεῖα Κράτους, Συλλογὴ Κ. 8.

ΣΙΜΟΣ ΜΙΛΤ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ